

CAMBIAMENTI DI STRUTTURA DEL VERBO ARMENO

TEMPI, MODI E ASPETTI IN ARMENO

(Continuazione "Pazmareb", 1956, n. 4-5, pag. 111)

A considerarli superficialmente, il passato prossimo e il trapassato prossimo sembrano immutati: sono sempre composti con un "participio" passato e l'ausiliare "essere". In realtà sono del tutto cambiati in conseguenza del cambiamento profondo subito dal "participio". Per la comprensione del fatto è necessaria una digressione.

Il sistema classico era il seguente: Come ho già detto, non c'era una vera coniugazione passiva: un verbo della prima coniugazione si metteva al passivo coniugandolo secondo la seconda coniugazione. Queste due coniugazioni, - e, quindi, le voci che più o meno bene esse rappresentavano, - si distinguevano soltanto ai presenti dell'indicativo e del soggiuntivo, al perfetto, al futuro e all'imperativo. Erano comuni l'infinito, l'imperfetto e il "participio" passato. In quel momento, il "participio" era una forma ambigua che si potrebbe paragonare al primo dei complessi latini *amatum/amatus* e *(ad)delendum/delendus*, ossia: era talvolta una specie di supino (sostantivo verbale attivo), talvolta participio passato passivo (aggettivo passivo).

In un verbo neutro o passivo, era participio passato risp. neutro o passivo e si costruiva come il latino *amatus est*. In un verbo attivo transitivo faceva da supino, o meglio, da infinito passato. Per la comprensione dei fatti occorre sapere come si esprimeva la possessione in armeno classico: il verbo, che, in armeno moderno, ha preso il senso di "avere", significava in lingua classica "tenere in mano", "afferrare". La semplice possessione si esprimeva allora, press'a poco come in latino, col verbo "essere" e un predicato possessivo, il quale però veniva messo in armeno al genitivo invece che al dativo come in latino. *Տոն է իմ* = *est mei domus* nel senso di "est mihi domus". Per applicazione di questo sistema di espressione della possessione, si diceva: *Տեսնալ է իմ զնոսս* = litt.: *visum (supino) est mei (=mihi) illos* = *habeo visum illos*⁽⁷⁾.

(7) Vedi in appendice.

կարգաւ կը կախեն որ պնդանայ. եւ ամէն անգամ որ նախորդ խաւը քիչ մը չորնայ, երկրորդ, երրորդ, չորրորդ անգամ կը թաթխեն ու կը կախեն՝ մինչեւ որ ուղ- ուած թանձրութեան հասնին շարունակը՝ ընկոյզները բոլորովին ծածկուելով: Յե- տոյ քանի մը օր կը թողուն որ լաւ մը չորնան ազատ օդին դէմ, արեւին եւ հո- վին տակ, գիշերը միայն ներս առնելով որ անձրեւին կամ խոնաւութեան ներքեւ չլինասուի: Ապա կը ժողվեն, հողէ կարա- սի մը մէջ կը դիզեն ու պատեխներուն հետ առաջին թեփ-ձիւնով կ'օծեն, ու կը սպասեն որ շաքարոտին:

Այս շարունակ շատ սքանչելի եւ համեղ է եւ իր մրցակիցը չունի ուրիշ որեւէ եր- կրի մէջ: Ուտողը գիտէ եւ անո՞յ՝ ըլլայ, չուտողը թող ուտէ որ գիտակ ըլլայ ու վկայէ ճշմարտութեան:

Չմոռնամ բնութիւնը որ մերկ ողկոյզները կամ շիրմանդները կոկերուն համար բն- տիր եւ կաթնաբեր կեր կ'ըլլայ: Իսկ շիվը, այսինքն ճղմուած խաղողին կեղեւները՝ խառն քիչ մը շիրալով կ'ուտուի եւ կը սպառի տնեցիներէն, որովհետեւ շատ փա- փուկ, դիւրամարս, համեղ եւ առողջա- րար է: Ոմանք փոխանակ այսպէս ուտե-

լու, վրան քիչ մը ջուր կ'աւելցնեն եւ կը թողուն որ քացիի. յետոյ ըմպուողով կը թորեցնեն ու ալգոնի կամ ընտիր օդի կը հանեն, կամ սքանչելի, համեղ բարկ քա- ցախ կը շինեն:

Արաբկերցին շատ գինիի գլուխ չունի, այսինքն չի սիրեր, իր ունեցած առատ, անոյ՝ ջուրերուն անսահման: Մակայն հարուստ ընտանիքներ գինի կը շինեն հե- տեւեալ կերպով:

Թարմ շիրան կարասին մէջ կը թողուն որ խմորի. յետոյ վ'եփեն եւ թակոյկներու մէջ կը լեցնեն, բերանը ակոյժ ամրապինդ կը կապեն որ օդ չառնէ եւ գինի դառնայ: Խաղողի քաղցրութեան պատճառաւ դորա- տը գինի մը կ'ըլլայ, համեղ եւ քաղցր ու կծու, եւ ախորժով կը խմուի: Չմեռը, շաքարամաս մը բղուկէն դուրս կը մղուի, բայց գինին կը մնայ անապական: Օրուան մէջ բաւական է դաւաթ մը խմելու կամ հիւրերու հրաճուելու՝ անուշեղէնով մը ընկերացած. աւելին գլխու կը դարնէ:

Գինիի վրայ վաճառականութիւն չկայ: (Շարունակելի)

Հ. ԱԼԵԿՍԻՍ ՅՈՎՍԷՓԵԱՆ

